

Gjensidige

**NESS
LUNDIN**

Skadelidtes egenrisiko

Fritids- og aktivitetsskaders
erstatningsrettslige vern

Advokat (H) Tom Sørum

Advokat (H) Merete Anita Utgård

Fritids- og aktivitetsskader

Skadene

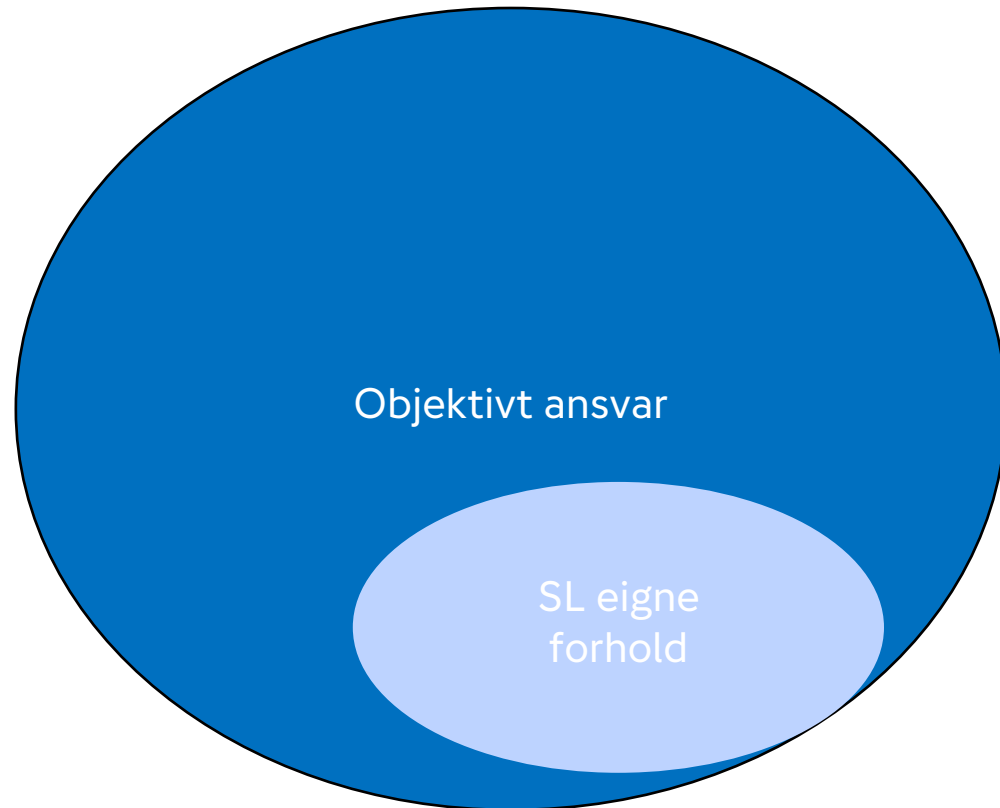

Ansvarsgrunnlaga

- Ulovfestet objektivt ansvar – rom for dette ved fritid- og aktivitetsskader?
- Nokre særskilte område har lovfesta objektivt ansvar:
 - Skel. § 1-5: objektivt ansvar for dyr
 - Tivolilova § 8
 - Taubanelov § 8
- I nokon situasjonar kan det føreligge produktansvar, Produktsansvarsloven § 2-1: objektivt ansvar for <<sikkerhetsmangel>>
- Det alminnelige uaktsomhetsansvaret – skl § 2-1 og evt organansvar ved krav om oppreisning

Objektivt ansvar

Objektivt ansvar - utvikling

- Domstolskapt ansvarsgrunnlag – Vannledningsdommen som det offisielle gjennombruddet (Rt 1905 s. 715)
- Utviklet til å omfatte f eks legemiddelansvaret jf. P-Pille II (Rt 1992 s. 64)
- Mange av de lovfestede objektive ansvar vi har i dag er utslag av at det uten lovregulering ville vært et ulovfestet objektivt ansvar (eks bilansvarsloven)

Objektivt ansvar – utvikling

- Ansvarsgrunnlag utviklet gjennom og forankret i Høyesterettspraksis
- Rt 2003 – 1564 - Røykedommen (39)
- «Det ulovfestede objektive erstatningsansvar i norsk rett er **utviklet** gjennom en omfattende rettspraksis. Når rekkevidden av ansvaret skal søkes fastlagt, må det skje med utgangspunkt i denne praksis.»
- Dilemma – skjer fastleggelsen alene i lys av dette – kan det bli så som så med **utviklingen**

Objektivt ansvar – utviklingen

- Grunn til å minne om Rt 1992 – 1201 Lettbetongdommen
 - «*Dette ansvar er dannet ved rettspraksis over en periode på mer enn 100 år, og det er stadig blitt utviklet videre i pakt med behovene i det moderne industri og servicesamfunn.*»
- Rammene bør trekkes ut fra en vurdering av om det har oppstått/foreligger en risiko som en tilfeldig skadelidt gis et erstatningsrettslig vern for
- At dette er ansvarets begrunnelse utelukker ikke at ansvaret knyttes til bestemte karaktertrekk/vilkår

Objektivt ansvar – vilkår eller en fri vurdering?

- Klart at vurdering av om risikoen er ekstraordinær, stadig og typisk har vært viktig i tidligere rettspraksis, men ikke klart om det har vært vilkår eller element i en totalvurdering
- Juridisk teori delt, men den generelle oppfatning har vært at det har vært vilkår, og at totalvurderingen av om det bør være et objektivt ansvar først skal foretas når disse grunnvilkårene er oppfylt
- Altså en toleddet vurdering
- Spinningdommen, HR-2019-52-A er tydelig på at det er vilkår

Spinningdommen – risiko som vilkår

To trinnsvurderingen:

- 1) Foreligger det en ekstraordinær, stadig og typisk risiko?
- 2) Hvem er nærmest til å risikoen for den?

Spinningdommen – risiko som vilkår

«Det må altså foreligge en risiko *med visse særtrekk*. Som det fremgår av sitatet, har det i rettspraksis vært lagt vekt på om risikoen er stadig, typisk og ekstraordinær. Disse faktorene vil i praksis lett gli over i hverandre. I nyere høyesterettspraksis har særlig spørsmålet om *risikoen er ekstraordinær*, stått sentralt.>>

Spinningdommen – risiko som vilkår

- Hvordan avgjøre om risikoen er ekstraordinær?

Avsnitt 35:

*<<Man spør om **risikoen** ved den skadevoldende virksomhet eller innretning er **vesentlig større enn den man generelt møter i samfunnet** – det man gjerne kaller dagliglivets risiko, jf. Rt1991-1303(gulvluke).>>*

- Litt forenklet? Bør vel sjalte bort den risikoen i dagliglivet som allerede er omfattet av et objektivt ansvar – eks bilansvar, eller mønepanne i hodet.
- Hyggen Meyer. Årsakskravet i erstatningsretten s. 217-218, Hagland NIP nr 2 2019, Sørnum, TFE nr 1 2020 – kritikk av dagliglivets risiko – litt for uklar størrelse.

Spinningdommen – risiko som vilkår – hvor konkret vurdering?

*<<I saken her er dette knyttet til bruk av spinningsykkelen og **konkret** til sannsynligheten for skade og mulig skadeomfang som følge av brudd i setebolten.>>*

- Hvis en hadde omfattende skadestatistikk for skader ved at styret knakk hadde ikke det vært relevant???
- Må gå en grense for hvor spesifikk risikoårsak skal vurderes sml bilansvaret hvor det er trukket en vid ramme, uten å analysere risikoen for at man skader seg på akkurat denne måten

Må risikoen være uventet for å være ekstraordinær?

- Rt-2003-1546 – Røykedommen, avsnitt 46:

Den ekstraordinære risikoen fremstår lett som uventet eller upåregnelig, og skadelidte har da mindre muligheter for selv å ta sine forholdsregler mot å bli påført skade. (.....)Som jeg kommer tilbake til, kan man i vår sak vanskelig hevde at risikoen for Robert Lund fremsto som uventet eller upåregnelig

- Høyesterett foretar så en konkret vurdering av når risikoen ved røyking ble alminnelig kjent. Konkluderer ikke endelig på hvilken betydning dette har, men går videre over til en interesseavveining.
- Rimelig å oppfatte HR slik at det ikke er et absolutt vilkår at risikoen må være uventet, men hvis den ikke er det taler det mot ansvar.

Oppsummering – objektivt ansvar ved fritidsskader

- I utgangspunktet ingen tradisjon for det i norsk rett, men ikke prinsipielt utelukket.
- Spinningdommen – slår fast at minimumskrav til risikoen må være oppfylt – stadig, typisk og ekstraordinær
- Kommersiell virksomhet og pulverisering relevant argument for objektivt ansvar i *dersom* minimumsvilkårene for risiko er oppfylte.
- Eksempler hvor det kan være aktuelt – svik i tekniske ordninger som skal beskytte skadelidte mot risikoen ved aktiviteten – krok som Ryker på et klatresenter, beskyttende rekkverk som svikter etc.

Lovfesta objektivt ansvar

Skadeserstatningslova § 1-5 nr. 1:

<<1. Eier og innehaver av dyr plikter uansett skyld fra sin side å erstatte skade som dyret volder på person eller på klær eller andre vanlige bruksting mens noen har dem på seg>>

Tivolilova § 8(1):

<<Virksomheten er uansett skyld ansvarlig for skade forårsaket av fornøylesinnretningen>>

Taubanelova § 8(1):

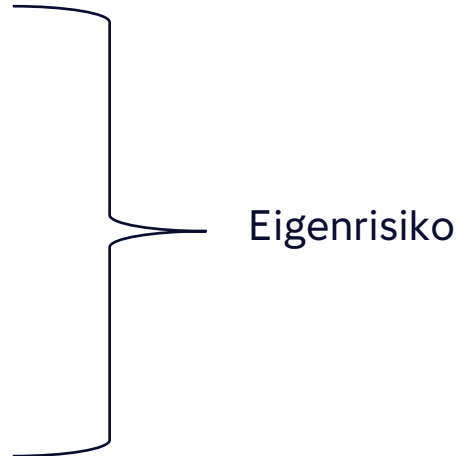
<<Taubaneverksamheten er uansett skyld ansvarlig for skade forårsaket av taubanen>>

Krav om årsakssamanheng

- Krav om årsakssamanheng mellom dyret/ karusellen/ alpintrekket og skaden. Desse må føreligge eit aktivt element hos dyret/ karusellen/ alpintrekket og skaden

- Ryttaren framprovoserer rørsler hos hesten
- Den som tek karusellen bruker den på ein ikkje føreskriven måte og dett av
- Slalomkøyraren dett av trekket pga dårleg balanse, eigne rørsler e.l., dvs at trekket går heilt normalt

Skadeserstatningslova § 1-5; Ansvar for dyr

«1. Eier og innehaver av dyr plikter uansett skyld fra sin side å erstatte skade som dyret volder på person eller på klær eller andre vanlige bruksting mens noen har dem på seg»

- Risikoplassering av skade som oppstår utan at eigar har gjort noko

- Hundar, hestar

To viktige spørsmål:

- Krav til årsakkssamanheng
- Betydinga av skadelidne sine forhold (medverking, aksept av risiko o.l)

Skadeserstatningslova § 1-5; Årsakssamanheng

Skadeserstatningslova § 1-5; Skadelidne sine tilhøve

Aksept av risiko

- «Den som er med på leiken må tole steiken»
- Dyr er levande og dels styrt av instinkt som aldri kan trenast vekk heilt eller kontrollerast fullt ut
- Alle veit at nokon fritidsaktivitetar er farlegare enn andre, t.d. riding

Medverking

- Ulukka skjer pga ein kombinasjon av feil hos brukaren og dyret

Ridesenter HR-2018-403-A

Ei kvinne leigde hest på eit ridesenter saman med dottera og ei veninne av dottera

Kvinna var ein erfaren rytta

Ho vart tilboden ein tryggare/stødigare hest, men synes det var for kjedeleg og valte Faxe som ho hadde ridd før.

Faxe bukka og kvinna falt av og vart skada. Ho saksøkte Gjensidige, som hadde ansvarsforsikra ridesenteret

Gjensidige erkjent at dette i utgangspunktet var skade som dyret hadde valda, men heldt fram at kvinna hadde akseptert risikoen

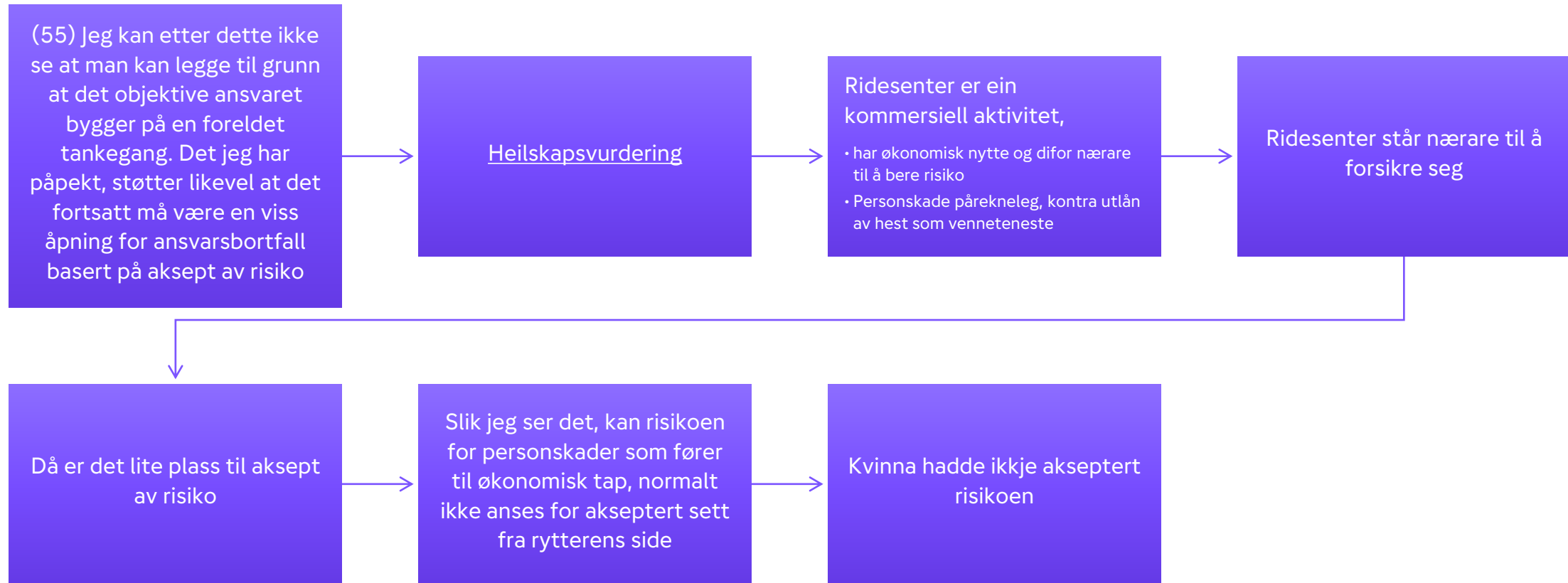

Ridesenter HR-2018-403-A

- Aksept av risiko har ein lang historikk
- NL 6-10-2; unntak fra det objektive ansvaret når skadelidne «selv forårsagede» skaden – inkluderte også aksept av risiko
 - 42) Av dette må man kunne slutte at det nokså allment har vært lagt til grunn i rettspraksis, både ved skade voldt av dyr og ellers, at aksept av risiko fra skadelidtes side kan føre til at skadevolder ikke er ansvarlig
- Dagens skel. § 1-5 vedteke i 1985; ikkje sett opp noko unntak i ordlyden

Ridesenter HR-2018-403-A

Ridesenter HR-2018-403-A

Unntak (63)

<<For det første er det neppe alle rytterskader, heller ikke alle fallskader, som vil ha sin årsak i dyrets adferd eller egenskaper. De kan altså ikke anses som skader som dyret <<volder>>, og faller av den grunn utenfor skadeserstatningsloven § 1-5 nr. 1.>>

<<For det andre kan det også være at en feil som rytteren ut fra sine forutsetninger burde ha unngått, har fått dyret til å reagere slik at rytteren ble skadet.>>

Oppsummering av ansvar for dyr

Ved kommersiell
verksemd liten plass
for aksept av risiko

Når eigar er
privatperson er det
truleg større plass
for aksept av risiko

Ansvaret kan settast
ned ved medverking,
jf. skel. § 5-1, jf
<<dyret volder>>

Truleg liten plass for
aksept av risiko og
medverking når SL er
barn

Tivolilova § 8

§ 8

<<Virksomheten er uansett skyld ansvarlig for skade forårsaket av fornøyelsesinnretningen>>

Verkeområde, § 2

<<Loven gjelder den som tilbyr publikum bruk av fornøyelsesinnretninger>>

Førearbeida, prop.163 L (2015-2016):

- <<det som etter en alminnelig språkbruk er å forstå som fornøyelsesinnretninger>>
- det <<som krever minimalt av ferdigheter av brukeren>>
- <<det å slippe seg ut i en zip-line eller bevege seg rundt i en klatrepark hvor alt er tilrettelagt og hvor brukerens innvirkning på risikoen er liten>> - er inkludert
- Klatrevegg fell utanfor

- Kva med Via Ferrata og leikeland?

Tivolilova § 8

Ingen unntak i lova

Neppe plass til aksept av risiko

Krav til årsakssamanheng «skade forårsaket av fornøyelsesinnretningen»

• Kva skade kan tenkast å ikkje vere forårsaka av fornøyingsinnretninga?

Så lenge verkeområdet til lova er innretningar som kun krev minimale ferdigheiter så vanskeleg å finne døme på brukarfeil og medverking

Ingen (kjendt) rettspraksis

Taubanelova § 8

§ 8:

<<Taubanevirksomheten er uansett skyld ansvarlig for skade forårsaket av taubanen>>

Verkeområde, § 2:

<<Loven gjelder for taubaner og all aktivitet knyttet til taubanevirksomhet>>

Førearbeida, prop.162

- <<all aktivitet som har sammenheng med det å frakte personer og gods. All aktivitet omfatter derimot ikke aktivitet før og etter frakten, for eksempel nedfarten for personer i et skianlegg el>>
- <<samtligte kategorier av taubaner som omfattes av dagens taubanelov. Kabelbaner, som også er en kategori av taubaner, men som til nå er regulert av jernbaneloven, omfattes også av denne loven>>

- I praksis skitrekk; gondolar, stolheisar t- og tallerkenheiser

Taubanelova § 8

Ingen unntak for ansvar i ordlyden

Neppe stort rom for aksept av risiko

Men krav til årsakssammenheng jf. «forårsaket»

Naturleg tolking av ordlyden å legge til grunn at taubana har aktivt gjort noko

Her stort rom for at forhold på skadelidne si side kan ha forårsaka skade, brukarfeil

- glidande grense til å sei at det ikkje er forårsaka av taubana

Skadelidne har dårleg balanse, held seg ikkje godt fast, er ikkje merksam på terreng osv

Taubanelova § 8

- Ingen rettspraksis på lovdata

Dom frå Romsdal tingrett 24.06.2019

Kvinne stod på snowboard på
Ørskogfjell skisenter påska
2018

Kvinna tok eit tallerkentrekk

Falt av i eit bratt parti

Sklei ut av heistraseen og inn i
terrenget ved sidan av, sklei
langt og stoppa til slutt i eit tre

Alvorleg skade i eine beinet

Kvinna hevda at det var ei rekke
feil ved utforminga av anlegget,
feil helling i heistraseen, for
glatt, for lite polstring osv, og at
trekket gjekk ujamnt, dvs ikkje
normalt

Tingretten la i bevisvurderinga
til grunn at det ikkje førelåg feil
ved anlegget og at trekket gjekk
ordinær måte

Dom frå Romsdal tingrett 24.06.2019

Retten legg til grunn at ansvaret etter § 8 langt på veg er grunngjeve på same måte som etter tivoli-lova; at brukaren si åtferd har liten innverknad på risikoen

Retten legg til grunn at dette treff stolheisar og gondolar, men ikkje i same grad t-krok- og tallerkentrekk, og at ein då må tolke «forårsaket»

Trekket må vere eit aktivt ledd, det må føreligge «svikt i taubanens fungering, konstruksjonsfeil eller lignende»

Ujamnt trekk – utover rykk og napp som skjer pga terreng - kan vere eit slikt omstende, men det var ikkje tilfelle her

Konklusjon: ikkje ansvar

ANSVARSGRUNNLAG - UAKTSOMHET

Culpa

- Aktive handlingar eller unnlatingar som ikkje er forsvarlege i den konkrete situasjonen slik den ser ut for SV på handlingstidspunktet.
 - Spørsmålet er kva krav ein med rimelegheit kan stille til SV

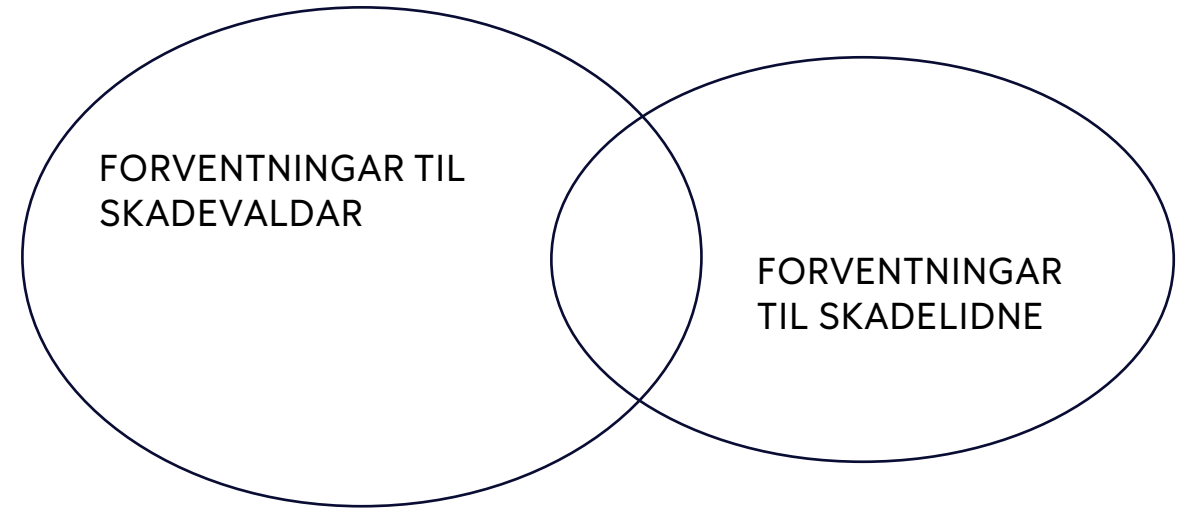
- To typesituasjonar, men glidande grense

- SV har handla culpøst, men det føreligg også forhold å SL si side som ein kan seie at førte til skaden eller som påverka omfanget av skaden – spm om medverking og avkorting (fall på is)

- SV handlar ikkje culpøst fordi forventningar til SL påverkar kva forventningar ein kan stille til SV (RIB)

Culpa

Alpinulykker anleggseier

- Uaktsomhetsansvaret kommer i tillegg til det lovfestede objektive ansvaret for taubaner
- Alpinbakke I (Rt 2000 s. 1991) - anleggseier – ansvar – 1/3 reduksjon. Bakken tilrettelagt for alpinkjøring – Strenge krav ved tilrettelegging av alpinkjøring på kommersiell basis. Ikke ekstraordinære/uventede farer uten forvarsel – her stein tett inn til trassen hvor denne gikk over i et brattheng.
- Alpinbakke II (Rt 2001 s. 1221) – anleggseier - En kvinne falt ned i en sprekk i snødekke utenfor preparert løype ved et alpinanlegg og ble alvorlig skadet. Høyesterett kom til at anleggseier hadde et erstatningsansvar.

Alpinulykker anleggseier

- LB-2021-131653 – (Skistar) – fall utfor en skrent i det som for anlegget var et påregnelig område at folk ville kjøre i som en del av transport mellom heiser – ansvar – 1/3 avkorting
- LB-2003-10551 - Skiløper falt utfor en skrent ved siden av en nedfart i et alpinanleggs nedre del, og skadet seg. Lagmannsrettens flertall kom til at det var så vidt påregnelig at uhell kunne inntreffe på dette stedet, at det var uaktsomt av skisenteret å ikke varsle skrenten ved skilt eller på annen måte 2/3 avkortning.
- Alpinbakke III (HR 2019-497 A) – utøvere i mellom

Alpinulykker anleggseier

- LB-2021-131653 – (Skistar) – fall utfor en skrent i det som for anlegget var et påregnelig område at folk ville kjøre i som en del av transport mellom heiser – ansvar – 1/3 avkorting
- LB-2003-10551 - Skiløper falt utfor en skrent ved siden av en nedfart i et alpinanleggs nedre del, og skadet seg. Lagmannsrettens flertall kom til at det var så vidt påregnelig at uhell kunne inntreffe på dette stedet, at det var uaktsomt av skisenteret å ikke varsle skrenten ved skilt eller på annen måte 2/3 avkorting.
- LB-2022-81526 (Skistar II) – straffesak – Bygget opp en snøplatå. Fra kanten av snøplatået var det en høydeforskjell på om lag tre til fire meter med bratt snøskråning ned mot trafobygget. Kanten av snøplatået var ikke merket. Det var satt opp sikkerhetsnett fra to sider ved foten av nedfart nr. 6, betegnet som en sluse, for å indikere at skiløperne skulle holde redusert fart videre til blant annet stolheisen. To skikjørere kjørte mot kanten, hvor den ene ikke klarte å stoppe og kolliderte med trafostasjonen. Døde av skadene. Foretaksstraff uaktsomt drap.

- Alpinbakke III (HR 2019-497 A) – utøvere i mellom

Alpinulykker anleggseier

- LB-2022-81526 (Skistar II).

Når snøplatået ble etablert på en slik måte tett i forkant av trafobygget med en lite visuell snøkant og en sterk helning på 26,9 grader og et fall på 3 til 4 meter, ble det av Skistar skapt en potensielt meget farlig anordning sentralt i skiløypen i dette området uten noen form for varslings eller sikringstiltak. Denne manglende varslingen/sikringen medførte etter lagmannsrettens vurdering en risiko for at selv skiløpere som holdt en relativ lav fart, ikke kunne oppdage faremomentet i tide. På denne måten ble det skapt en nærliggende og påregnelig risiko for kollisjon med trafobygget med betydelig skade og død som en potensiell konsekvens

- Fremstod som en felle for skadelidte
- Organansvar – gruppen innenfor organet, Rt 2012-1062 (Tripp trapp): Konkret mener lagmannsretten at i hvert fall daglig leder av Skistar avd. Hemsedal, driftssjefen (som har et ansvar for bakkepreparering og skipatruljen) og leder av skipatruljen hadde et slikt ledelsesansvar – med overordnet og sentral beslutningsmyndighet innenfor sikkerhetsarbeidet, et kjerneområde for virksomheten, jf. retningslinjen i Rt-2012-1062. For disse ledelsesposisjoner har lagmannsretten konkludert med at det samlet sett foreligger slike unnlatelser i det overordnede og konkrete sikkerhetsarbeidet opp mot internkontrollforskriften og produktkontrollloven at det er utvist grov uaktsomhet
- Alpinbakke III (HR 2019-497 A) – utøvere i mellom

Alpinulykker anleggseier

- LB-2022-81526 (Skistar II).
- Organansvar – gruppen innenfor organet, Rt 2012-1062 (Tripp trapp): *Konkret mener lagmannsretten at i hvert fall daglig leder av Skistar avd. Hemsedal, driftssjefen (som har et ansvar for bakkepreparering og skipatruljen) og leder av skipatruljen hadde et slikt ledelsesansvar – med overordnet og sentral beslutningsmyndighet innenfor sikkerhetsarbeidet, et kjerneområde for virksomheten, jf. retningslinjen i Rt-2012-1062. For disse ledelsesposisjoner har lagmannsretten konkludert med at det samlet sett foreligger slike unnlaterelser i det overordnede og konkrete sikkerhetsarbeidet opp mot internkontrollforskriften og produktkontrollloven at det er utvist grov uaktsomhet*
- Alpinbakke III (HR 2019-497 A) – utøvere i mellom

Alpinbakke III (HR 2019-497 A) – mellom utøvere

Sakens bakgrunn og faktum

- Alpinulykke Gautefall skisenter 17 ½ år gutt kjørte på en 10 år gammel pike
- Ulykken ble anmeldt av pikens foreldre
- Opprinnelig innstilt på påtaleunntatelse, men statsadvokaten mente det burde tas ut tiltale
- Oppreisningskrav jf. skl § 3-5 fremmet i forbindelse med straffesaken
- Tiltalte domfelt både strafferettslig og erstatningsrettslig i ting og lagmannsrett, men med dissens både i ting- og i lagmannsrett.
- Ansvarsforsikringsselskapet erkjente ansvar for det økonomiske tapet etter behandling i tingretten.

Faktum

- Skadevolder en erfaren alpinist
- Skadelidte 10 år gammel jente som var sammen med en venninne og skiinstruktør
- Venninnen hadde falt under et heng, og de oppholdt seg der da skadevolder kommer over hengkanten, mister bakkekontakten og kjører på skadelidte.
- Ortopediske skader tilsvarende VMI på 15-20% - knusningsskader.
- Skadevolder hadde høy hastighet over hengkanten, og kunne ikke se hva som befant seg under den.
- To erfarne alpinister reagerer umiddelbart på kjøringen. Den ene kjører ned til hengkanten fordi han tenker at dette ikke kunne gå bra.
- Resultat: 18 dager betinget fengsel og kr 75 000 i oppreisning.

Begrunnelse - hovedstruktur

- Tar utgangspunkt i å fastlegge aktsomhetsnormen på det aktuelle livsområdet
- Avsnitt 30 - strengere aktsomhetsnorm i erstatningsretten enn i strafferetten jf. også Rt 2013/312 (Snørydding/isklump), men den strukturelle tilnærmingen er likevel den samme.
- Naturlige utgangspunkt for fastleggelse av normen – skadepotensialet på det aktuelle området – dette munner så ut i en konklusjon om at det bør være en streng norm ved alpinkjøring jf. også Alpinbakke I (Rt 2001 s. 1991) og II (Rt 2001 s. 1221), hvor det var spørsmål om anleggeseiersansvar.
- Etter at normen på det aktuelle livsområdet er etablert – foretas det en konkret vurdering basert på velkjente erstatnings- og strafferettslige prinsipp.
- Har skadevolder overholdt skrevne normer for opptreden og hvis han ikke har det – er det relevante subjektive unnskyldningsgrunner for at det ikke er gjort?

Begrunnelse - enkeltelementene

- FIS sine alpinvett regler og alminnelige prinsipp for aktsomhetsbedømmelse tilsier at en må kjøre kontrollert og ikke utsette andre for unødig risiko (avsnitt 33) – brudd vil normalt medføre ansvar.
- Subjektive unnskyldningselement (avsnitt 37 flg) – alder, modenhet og erfaring. At alder inngår som et element er tilstrekkelig til å ivareta forpliktelsene etter Barnekonvensjonen jf. også HR 2018 – 1014 A
- Kan ikke alltid kreves samme aktsomhet av ungdommer som voksne, men skadevolder var en erfaren alpinist og tett opp til myndighetsalder. Alderen får gradvis mindre betydning desto tettere opp til myndighetsalder (helt i tråd med tidligere praksis jf. f eks Rt 2003 s.433)

Rt-2008-184 Slengtau

Bergen kommune opna i 2000 ei anlegg med fleire leike- og treningsapparat, m.a. klatrenett, balansesti, hoppematter og eit slengtauanlegg i tilknytning til eit idrettsanlegg

Ein 17 årig gut var der i samband med kroppsøving på vidaregåande og brukte slengtauet, på eige initiativ

Han slengte seg på skrå med høg fart og kraft, på ein annan måte enn anlegget var meint brukt

Guten mista grepet og falt av, og landa utanfor det underlaget som var laga for innretninga

Guten vart hardt skada

Rt-2008-184 Slengtau

- Guten saksøkte Bergen kommune med påstand om aktløyse (skel. § 2-1)
 - Anlegg for barn og unge må vere sikre
 - Slengtauet var ikkje sikkert nok, feil type tau
 - Fallhøgda var for stor
 - Feil ved kurvene ved underlaget
 - Feil type sand i underlaget

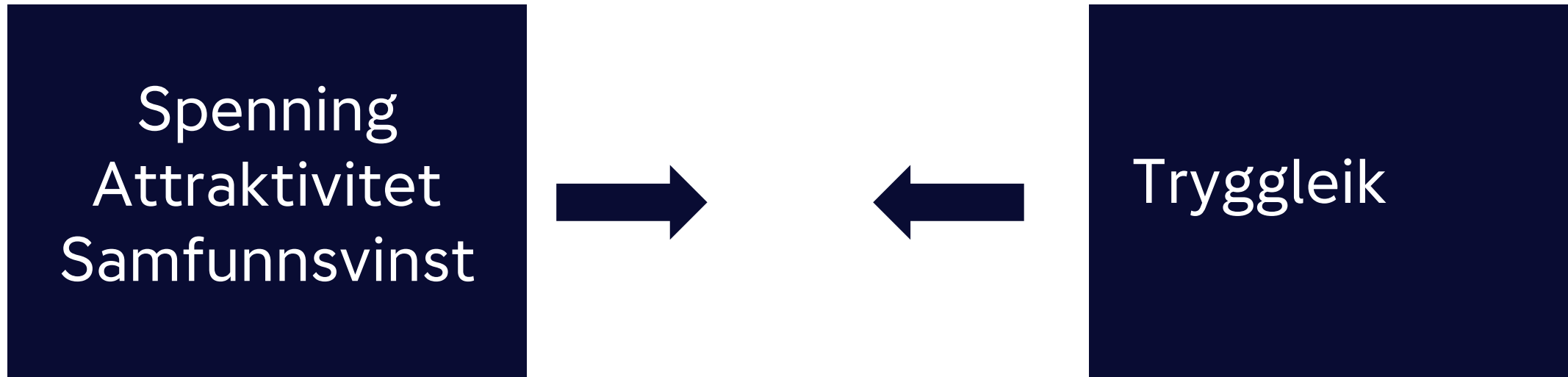
Rt-2008-184 Slengtau

Høgsterett slår fast at det er den **vanlege culpanorma** som gjeld, verken skjerpa eller mildare

(33) Et selvfølgelig utgangspunkt er at anlegg for fysisk aktivitet for barn og ungdom skal være sikret mot alvorlige skader som kan oppstå ved bruk av anlegget. Men når man skal avgjøre nærmere hvilken risiko som kan godtas, må det skje en avveining. Ønsket om en høyest mulig sikkerhet mot ulykker kan i noen grad stå mot ønsket om å oppnå den gevinsten som fysisk aktivitet gir for barn og ungdom, både for deres helse og for den opplevelsen de kan få. Tilbud om fysiske aktiviteter kan oppfattes som uinteressante hvis de er utformet slik at de uansett bruksmåte ikke kan innebære noen som helst risiko. En viss risiko godtas da også i andre dagligdagse aktiviteter for barn eller ungdom, som sykling, trampolinehopping eller klatring i trær. Det kan ikke være riktig å kreve at tilbud som organiseres i nabolagene – enten det er av borettslag, idrettslag eller kommuner – skal være uten enhver risiko selv ved svært spesiell bruk

Rt-2008-184 Slengtau

Rt-2008-184 Slengtau

HR vurderer utforminga av anlegget

Slengtauet var meint brukt fram og tilbake, ikkje på skrå og det var ein synleg føresetnad,

- både stolpane og underlaget gjev det inntrykket

Litt større barn og ungdom må skjønne det, og mindre barn har ikkje kraft til å bruke det slik at dei hamnar utanfor underlaget

Konklusjon; ikkje culpa

Rt-2008-184 Slengtau – viktige moment

Vanleg culpanorm

Er innretninga/aktiviteten

- allement tilgjengeleg,
- utan avgrensa tilgong,
- meint å kunne brukast utan tilsyn?

Avveging av omsynet til tryggleik kontra det at innretninga/aktiviteten framstår som spanande og attraktiv

- Må tole ein viss risiko

Har aktiviteten ein idividuell og/eller samfunnsvinst?

- Viss ja grunn til å tole ein viss risiko

Er skaden eit utslag av vanleg bruk, eller var bruken utanom det påtenkte?

Var den påtenkte bruken synleg og intuitiv?

Oppsøker og bruker SL innretninga frivilleg? Kva dersom bruken av slengtauet var ein del av kroppøvinga?

HR-2019-318-A - RIB

HR-2019-318-A - RIB

Veninnene til ei komande brud ville overraske bruda på utdrikingslag

Dei bestilte ein RIB tur i fjordane utanfor Stavanger, og bruda vart intetanande bragt til brygga

Før turen vart passasjerane orienterte om turen og korleis dei skulle forhalde seg

- dei skulle stå og svaie i knea når dei traff bølger

Båtføraren oppmoda også dei som hadde vondt i ryggen eller andre fysiske plager til å sei frå. Dei kunne sitte bak i båten der ein kjende mindre til bølgene

Bruda sa ingenting, men hadde hatt nakkeplager og nedsett beintettheit

HR-2019-318-A - RIB

Ein av dei andre passasjerane hadde på førehand hatt ein dialog med RIB-selskapet om at ho hadde ryggplager. Ho vart ivareteke og plassert bak i båten

Båtføraren plasserte bruda fremst fordi det er den gjevaste plassen

Først roleg køyring, deretter køyrte ein i hekkebølger etter ei ferge

Ikkje over 30 knop (55 km/t), bølger ca 1 m, og det skjedde ikkje noko utover det vanlege

I eit av nedslaga skjedde det likevel noko i ryggen til kvinna.

- Kompresjonsbrot
- Mellom 14 - 36% VMI og 100% ufør

SL saksøkte Gjensidige som RIB-selskapet var ansvarsforsikra i

HR-2019-318-A - RIB

Bruda hevda at RIB-selskapet hadde vore aktlaus:

Kommersiell verksemd + deltakarane har inga innverking på risikoen = skjerpa krav til aktsemd

RIB-selskapet framstilte dette som ein sikker aktivitet utan risiko for personskade

Ikkje forsvarleg å kreve at deltakarane skal gje helseopplysingar i ei stor gruppe

Skulle ha informert om risikoen ved å køyre i hekkebølger

Skulle ha gjeve eit varsel før køyrte i hekkebølger

HR-2019-318-A - RIB

Høgsterett:

- Heimel for ansvar er sjølova § 418, men vanleg culpavurdering
 - Eiga RIB-forskrift
 - Plikt til «sikkerhetsstyringssystem» - kartlegging av risiko og tiltak
 - Plikt til «Sikkerhetsorientering»
 - Sjøfartsdirektoratet la til grunn at forskrifta fungerte godt
- } Ingen brot

HR-2019-318-A - RIB

- Kommersiell verksemd
- Klare risikoelement; høg fart og lette båtar
- Brukaren kan ikkje påverke risikoen i nemneverdig grad
- Noko anna enn tradisjonelt friluftsliv der ein har ei klar samfunnsnytte som kan rettferdiggjere risiko (Slengtau)

- RIB-turar blir marknadsførte som fartsfulle og spanande
- Fart og spenning er presumtivt det som var motivasjonen for å bestille ein RIB-tur
- Det er noko anna enn eit «fjordcruise»

HR-2019-318-A - RIB

«Det ligger en viss aksept av risiko i kunnskapen om at turen er noe annet enn «et vanlig fjordcruise». Men noen aksept av uaktsomhet innebærer dette selvsagt ikke»

HR-2019-318-A - RIB

- Det gjeld eit strengt aktsemdskrav til profesjonelle aktørar jf. Alpinbakke
 - Må gje grundig informasjon på førehand
 - Må køyre aktsamt
 - «Det må dessuten tas høyde for at aktiviteten oppsøkes av folk med ulike fysiske og mentale forutsetninger, og med ulikt ferdighetsnivå og erfaring»

HR-2019-318-A - RIB

RIB-selskapet hadde eit tilfredstillande «sikkerhetsstyringssystem» og hadde gjeve informasjon

Var generelt aktsam; hadde reglar utover det som forskrifta påla

Det måtte ha framstått som klart at ein skulle køyre i bølger

Ikkje krav til varsel før ein køyrte inn i bølgene, det var synleg og låg i heile situasjonen

Båtførar må tilpasse turen, men båtførar fekk ikkje beskjed om at det var noko å tilpasse til her

Konklusjon: RIB-selskapet hadde ikkje opptrådt aktaust

HR-2019-318-A – RIB – viktige moment

Kommersiell verksemd?

Er SV generelt akksam?

Finst det ein bransjenorm for/ særregulering av aktiviteten?

Er skaden eit utslag av den ibuande normalrisikoen i aktiviteten?

Er det fleire samverkande årsaker?

That's all Folks!